

ЯРОСЛАВ ОСТАПОВИЧ ДОВГИЙ (1933–2017)

YAROSLAV OSTAPOVYCH DOVHYJ (1933–1917)

**Світлій пам'яті Вченого, Педагога, Патріота
(30.09.1933–24.05.2017)**

Лише той Учитель хто живе так, як навчає.
(Григорій Сковорода)

Наукова спільнота Львова втратила відомого науковця та неординарного педагога: відійшов у вічність професор Довгий Ярослав Остапович.

Роки наполегливої праці у стінах фізичного факультету Львівського національного університету імені Івана Франка були для Ярослава Остаповича роками творчого наробку та можливості ділитися здобутим досвідом зі студентами й колегами.

Ярослав Остапович Довгий знаний як професор кафедри експериментальної фізики, заслужений професор Львівського національного університету імені Івана Франка, дійсний член Наукового товариства імені Шевченка, багаторічний голова фізичної комісії, голова Фондації О. Смакули, член багатьох редколегій періодичних видань, лауреат премії імені А. Ф. Прихотько НАН України.

Природничі науки цікавили Ярослава Остаповича з дитинства. Після Бовшівської семирічної та Більшівцівської середньої шкіл доля привела його на фізико-математичний, фізичний факультети Львівського університету, далі — аспірантура в Інституті фізики АН України (Київ). Тема кандидатської дисертації “Дослідження оптичних властивостей гіротропічних кристалів та молекулярних кристалів з домішками” (1964).

Повернувшись у 1960 році до Львова, Ярослав Остапович працює на кафедрі експериментальної фізики понад 50 років. Це ціла епоха — від заснування лабораторії, де загенерував перший лазер у Львові (1963), до впровадження новітніх курсів для студентів із тематики лазерної фізики, нелінійної оптики, спектроскопії кристалів, теорії груп у спектроскопії, оптики конденсованих середовищ. Докторську дисертацію “Оптичні спектри і енергетична структура нелінійних кристалів” Ярослав Остапович захистив у 1985 році. Багатогранна наукова робота представлена у більш ніж 500 публікаціях та авторських свідоцтвах на винаходи.

Найбільш знані друковані праці здобули популярність серед студентів: підручники з лазерного практикуму “Оптичні квантові генератори” (Вища школа, 1977), “Електронна будова і оптика нелінійних кристалів” (Львів, 1996). “Чарівне явище надпровідності” (Львів, 2000) — це приклад поєднання академічного стилю з надзвичайно тонким науковим гумором. Книга глибока, але доступна і для широкої аудиторії.

Плекаючи наукову думку Ярослав Остапович бачив єдино правильний шлях підтримувати зацікавлення молоді у фізичних дослідженнях через спільну творчу працю та індивідуальне осмислення проблем, у поєднанні експерименту та теорії. Ярослав Остапович був наставником для восьми кандидатів та двох докторів наук.

Звертаючись до книги “Резонанси. Асоціації та афоризми з колекції професора Ярослава Довгого”, яку видав Ярослав Остапович у Львові (2013), ми ніби починаємо тиху та глибоку розмову. У цей томик увійшли вислови та думки, близькі серцю Ярослава Остаповича. Розкриваючи власний внутрішній світ, свою картину світу, Педагог дає настанови для молоді, і не лише, науковцям. . .

Усвідомлення себе як ВЧИТЕЛЯ приходило поступово, і Ярослав Остапович став тим зразком академічного професора, на який буде взорувати не одне покоління викладачів.

*Хто не любить свободи та істини,
може стати людиною могутньою,
але великою ніколи не буде.*
(Вольтер)

*Справжній учений не може бути не скромним:
що більше він зробив, то йому зрозуміліше,
як багато ще залишилось зробити.*
(Анатоль Франс)

Праця. . . У навчальній лабораторії, в аудиторії під час лекцій, у науковій бібліотеці, вдома серед книжкового царства. . .

*З усіх втрат
втрата часу найтяжча.*
(Григорій Сковорода)

Ярослав Остапович любив вчитися — істинний Педагог вчиться впродовж усього свого життя.

Тут вчаться сумніватися.
(Напис на фронтоні Лісабонського університету)

З легкої руки Я. О. Довгого була започаткована нова технологічна галузь нелінійно-оптичного матеріалознавства.

*Якщо символом ХХ сторіччя був електрон,
то символом ХХІ сторіччя буде фотон.*

*Ученість, добром не піджута, —
То лжа єсть прелюта.*
(Іван Драч)

Будучи патріотом та громадянином, який вболіває за свою Батьківщину, Ярослав Остапович присвячує себе роботі в Науковому товаристві імені Шевченка, повертаючи пам'ять про фізиків для широкої громадськості.

*Наука має бути найвищим втіленням патріотизму,
бо серед народів першим завжди буде той,
хто випередить інших у галузі думки
та розумової діяльності.*
(Луї Пастер)

Життя у науковий роздумах, у пошуках життєвих законів, у намаганні усвідомити та прийняти історичний шлях — це життєва парадигма Вчителя.

*Якщо б ми задоволювалися знайденим,
Ми б ніколи нічого не знаходили.*
(Сенека Молодший)

*Слава — стан нерівноважний.
Без підтримки цей стан неодмінно згасає.*

Ярослав Остапович є тим прикладом науковця та педагога, який з радістю ділився всім, що мав — знаннями, порадами, добрим словом, гостинністю. . . Такі люди, навіть перейшовши в інший вимір, продовжуються в роботі та здобутках своїх учнів і послідовників.